

Βασικές ενδείξεις ριζοσπαστικοποίησης

Η διαδικασία της ριζοσπαστικοποίησης ως φαινόμενο απαρτίζεται από πολλά κομμάτια, τα οποία επισημαίνονται μέσω της αναγνώρισης ενδείξεων που σχετίζονται με την προσωπικότητα, το περιβάλλον, την κοινωνική θέση, την ιστορία της ζωής κάποιου και τις προσωπικές του σχέσεις.

Οι ενδείξεις μπορούν να αναγνωριστούν από τη συσσώρευση στάσεων και συμπεριφορών που πρέπει να εξεταστούν με προσοχή. Τις περισσότερες φορές, ένα ή μόνο λίγα σημάδια δεν μπορούν να οδηγήσουν σε οποιοδήποτε ασφαλές συμπέρασμα. Αυτά τα σημάδια μπορούν να εντοπιστούν μέσω των ακόλουθων καταστάσεων / περιπτώσεων:

- Ρήξη με το περιβάλλον
- Προσωπικό περιβάλλον
- Θεωρίες και ομιλίες
- Τεχνικές

1. Ρήξη με το περιβάλλον

- Διακοπή σχέσης με το περιβάλλον

Αυτή είναι μια από τις βασικές ενδείξεις της διαδικασίας ριζοσπαστικοποίησης.

Ισχυρά σημάδια έχουμε όταν το άτομο αλλάζει πλήρως τις καθημερινές του συνήθειες και τερματίζει όλες τις σχέσεις με πρώην φίλους, με το σχολείο και τη σχολική κοινότητα, με την οικογένεια και τους φίλους, προκειμένου να αφιερωθεί αποκλειστικά σε μια σχέση με μια ομάδα και μια αποστολή. Αυτό περιλαμβάνει παρατεταμένες και ανεξήγητες απουσίες από το σπίτι, ξαφνικό ενδιαφέρον για όπλα κ.α.

Τα **αδύναμα σημάδια** περιλαμβάνουν: ρήξη με το σχολείο, απότομη εγκατάλειψη του σχολείου, αλλαγή στη διάθεση, «απόδραση» σε φανταστικούς και εικονικούς κόσμους, απώλεια δυνατότητας να αισθανθεί στοργή, αδιαφορία, στέρηση συμβατικής περίθαλψης, έλλειψη ενδιαφέροντος για την υγιεινή, ακραία παραμέληση των συνθηκών διαβίωσης και υγείας, υπερβολική οικονομική επένδυση σε αποκλειστικά ένα συγκεκριμένο τομέα, χρηματοδότηση φιλανθρωπικών δραστηριοτήτων για πληθυσμούς που παρουσιάζονται ως θύματα, στέρηση ύπνου.

- Αλλαγές στη εμφάνιση ή τον ενδυματολογικό κώδικα

Αυτές οι αλλαγές είναι η πιο ορατή ένδειξη. Παρόλα αυτά, εάν δείχνουν σημάδια ριζοσπαστικοποίησης στη συμπεριφορά, δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι το άτομο θα καταλήξει στη βία. Πρέπει να συνυπάρχουν και άλλες ενδείξεις.

- Θρησκευτική πρακτική με αρκετή τελετουργία

Σημάδια που δείχνουν ένα ξαφνικό και αποκλειστικό ενδιαφέρον σε ακραίες θρησκευτικές πρακτικές και οι οποίες συμβαίνουν παράλληλα με μια διαφοροποίηση από τις πρακτικές της οικογένειας, πρέπει να προβληματίσουν. Για παράδειγμα, η εμφάνιση διατροφικών απαγορεύσεων που «επιβάλλονται» και στους συγγενείς, η αφαίρεση ή η καταστροφή όλων των φωτογραφιών ή αναπαραστάσεων ανθρώπων ή η εμμονή γύρω από τελετουργίες μπορεί να είναι χαρακτηριστικά της διαδικασίας ριζοσπαστικοποίησης. Περιλαμβάνει εχθρότητα και επιθετικές συμπεριφορές σε θρησκευτικά κίνητρα/καταστάσεις. Σε κάθε περίπτωση, η ανάλυση πρέπει να γίνεται με προσοχή. Είναι απαραίτητο να διαφοροποιήσουμε τον μουςουλμανικό φονταμενταλισμό από την ένταξη σε ριζοσπαστική ομάδα.

2. Προσωπικό περιβάλλον

Μπορούμε να εντοπίσουμε τέσσερα διαφορετικά ευαίσθητα πλαίσια σε σχέση με το περιβάλλον:

- Πατέρας ή πατρική φιγούρα που έχει υποβαθμιστεί σε ένα αδύναμο οικογενειακό περιβάλλον

Η απουσία ή η απόρριψη του πατέρα, μια δύσκολη οικογενειακή κατάσταση (συμπεριλαμβανομένης της τοποθέτησης σε κέντρα προστασίας για παιδιά ή σε ανάδοχες οικογένειες ή η ενδοοικογενειακή βία) μπορεί να διευκολύνει την εμπλοκή σε διαδικασία ριζοσπαστικοποίησης.

- Το κοινωνικό περιβάλλον

Το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο ζει το άτομο ενδέχεται να διευκολύνει τη ριζοσπαστικοποίηση. Ένας νέος που βρίσκεται αντιμέτωπος με μια σχολική ή κοινωνική αποτυχία, συχνά θεωρούμενη ως αδικία, που δεν χαίρει αναγνώρισης, έχει ανάγκη να έχει ένα ρόλο στην κοινωνία. Πολλές αποτυχίες μαζί μπορούν να οδηγήσουν τους νέους στο να επιλέξουν τον δρόμο της ριζοσπαστικοποίησης.

- Τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας

Συχνά είναι τα νεότερα άτομα (15-25) τα οποία είναι τα πιο εύθραυστα και ευαίσθητα και τα οποία συχνά αναζητούν ένα ιδεώδες, που είναι τα πρώτα που επηρεάζονται από το φαινόμενο της ριζοσπαστικοποίησης, ιδιαίτερα σε ασταθείς καταστάσεις που απαιτούν ταυτότητα και συναισθηματική αναγνώριση. Έχουν δυσκολίες να μεταβούν από την εφηβεία στην ενηλικίωση.

- Προσωπικές επαφές

Οικογένεια και φίλοι που βρίσκονται στη διαδικασία της ριζοσπαστικοποίησης μπορούν να έχουν αυξημένη επιρροή, ειδικότερα εάν είναι χαρισματικοί ή εάν γίνονται αντιληπτοί ως πρότυπα.

3. Θεωρίες και ομιλίες

Οι θεωρίες και οι ομιλίες έχουν τη σημασία τους στη διαδικασία της ριζοσπαστικοποίησης. Το άτομο έχει την τάση να επαναλαμβάνει σε στερεότυπη μορφή όλη τη ριζοσπαστική ρητορική και την προπαγάνδα που λαμβάνει κυρίως από το Διαδίκτυο.

Υπάρχουν τρεις διαφορετικοί τύποι λόγου:

- Θεωρίες συνομωσίας, θυματοποίηση

Μπορούμε να δώσουμε έμφαση στις αναφορές στο τέλος του κόσμου, στην Αποκάλυψη και σε διάφορες θεωρίες συνομωσίας που ενισχύουν μια προσωπική εικόνα ως θύμα και νομιμοποιούν τη βία ως απάντηση.

- Αλλαγή συμπεριφοράς ταυτότητας

Μερικά παραδείγματα: Η απόρριψη ή η αμφισβήτηση της εξουσίας, η απόρριψη της δημοκρατίας, ο αντισημιτικός λόγος, η υπεράσπιση και η υποστήριξη ομάδων τζιχαντιστών, ο αντικοινωνικός λόγος...

Ισχυρά σημάδια περιλαμβάνουν: απειλή του κράτους, υποστήριξη των τζιχαντιστών, εχθρότητα προς τη Δύση, αντισημιτική ρητορική, έντονη καταδίκη εκείνων που δεν έχουν την ίδια πίστη (άλλοι μουσουλμάνοι, άνθρωποι άλλων θρησκειών ή χωρίς θρησκεία), ολοκληρωτισμός, έλλειψη αυτόνομης έκφρασης, υποκινούμενη ρητορική, διάκριση μεταξύ καλών και κακών μουσουλμάνων.

Αδύναμα σημάδια είναι ο αντικοινωνικός λόγος, η απόρριψη ή η αμφισβήτηση της εξουσίας, η αμφισβήτηση του δημοκρατικού συστήματος, κριτική προς το κράτος, διακριτική στάση απέναντι στις γυναίκες, αλλαγή σημασιολογίας και στερεοτυπική ομιλία.

- Προσηλυτισμός

Ομιλίες με στόχο τη μετατροπή των φίλων και των συγγενών τους, την πρόσληψη νέων ανθρώπων, την ενθάρρυνσή τους να πηγαίνουν σε περιοχές συγκρούσεων ή να προχωρήσουν σε βίαιες ενέργειες.

4. Τεχνικές

Οι εξτρεμιστές βασίζονται σε διαφορετικές τεχνικές και στρατηγικές. Μπορούμε να διακρίνουμε δύο τύπους:

- Χρήση εικονικών ή ανθρώπινων δικτύων

Το Διαδίκτυο και τα κοινωνικά δίκτυα είναι ισχυροί φορείς επικοινωνίας για προπαγάνδα και στρατολόγηση και για αναχωρήσεις στις ζώνες συγκρούσεων. Η χρήση ακραίων ιστοσελίδων γίνεται συχνά χωρίς να το γνωρίζει η οικογένεια και το περιβάλλον, και γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή ώστε να μην αφήνουν σημάδια. Υπάρχουν επίσης ανθρώπινα δίκτυα, που συχνά συνδέονται με εγκληματικές ομάδες ή παραβάτες που, μέσω των ομιλιών τους και με υλική υποστήριξη, ενθαρρύνουν την ριζοσπαστικοποίηση ή την ένταξη σε ομάδες τζιχαντιστών.

Ισχυρά σημάδια αποτελούν οι τακτικές αλλαγές των τηλεφωνικών συσκευών, η χρήση ιστοσελίδων και κοινωνικών δικτύων ακραίας ή εξτρεμιστικής φύσης, η χρήση σελίδων που είναι γνωστές για ακραίες τάσεις που εκφράζονται ή υποβόσκουν, ή η επαφή με άτομα που σχετίζονται με ριζοσπαστικές, εγκληματικές ή τρομοκρατικές καταστάσεις.

Πιο αδύναμα σημάδια περιλαμβάνουν πολλούς λογαριασμούς δικτύωσης, συχνή χρήση τηλεφώνου και διαδικτύου μέρα και νύχτα.

- Στρατηγική προσποίησης και διπροσωπίας

Οι εξτρεμιστές χρησιμοποιούν μια ποικιλία από τεχνάσματα για να αποφύγουν να δημιουργήσουν υποψίες. Υπάρχουν κάποια σημάδια που μπορούν να λειτουργήσουν ως αποδεικτικά στοιχεία: παρουσία χαρτών και ταξιδιωτικών φυλλαδίων για Τουρκία και Συρία, τουριστικά ταξίδια ή ανθρωπιστικά προγράμματα στην Τουρκία.

(Προσαρμοσμένο από εκπαιδευτικό εγχειρίδιο που δημιουργήθηκε από το French Interministerial Committee for the Prevention of Crime and radicalisation)